

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce: Bc. Tereza Melikantová

Název práce: Globální rozvojové vzdělávání

Oponent: Mgr. et Mgr. Anna Pospíšilová, Ph.D.

Autorka ve své práci Globální rozvojové vzdělávání popisuje možnosti začlenění a realizace tohoto vzdělávacího konceptu v prostředí českého formálního vzdělávání. Vymezuje tuto formu vzdělávání, včetně jejích východisek, témat a cílů. Hovoří také o směrech globálního rozvojového vzdělávání a dimenzích globálního občanství. Popisuje různé možnosti aktivizačních metod, které jsou během realizace programů globálního rozvojového vzdělávání ve školách využívány. Dále mapuje detailně vývoj žáků od předškolního věku až po dospívání vzhledem k možnostem rozvoje konkrétních znalostí, dovedností, hodnot a postojů v programech pro jednotlivé věkové skupiny. Autorka také uvádí limitující faktory ve výuce globálního rozvojového vzdělávání a popisuje roli nestátních neziskových organizací v současné výukové praxi na školách.

V praktické části autorka představuje svůj vlastní návrh řazení témat globálního rozvojového vzdělávání pro různé věkové skupiny od předškolního, po středoškolské vzdělávání. Dále demonstruje na tématu „Textilní průmysl“, jak s ním lze pracovat v různých věkových skupinách. Definuje cíle, metody a design čtyř modelových programů pro žáky mateřské školy, prvního stupně ZŠ, druhého stupně ZŠ a střední školy v délce dvou až čtyř vyučovacích hodin.

Za seznamem literatury jsou k práci přiloženy přílohy, které obsahují devět částí, jež jsou přímo využitelné v popisovaných modelových programech při práci se žáky.

Práce je rozsáhlá, má 104 stran hutného textu, domnívám se, že významně překračuje obvyklý rozsah diplomové práce. Zvážila bych, zda se v další odborné práci nezaměřit pouze na některé aspekty globálního rozvojového vzdělávání. Ocenila bych, kdyby byl v práci věnován prostor jasnější definici cíle práce a její praktické části, například ve vlastní kapitole.

Ve vypracovaných metodických materiálech bych ocenila, kdyby bylo konkrétně popsáno, co lektor říká (např. jaké klade otázky, jak vypadá lektorovo „shrnutí“ k tématu, apod.). Domnívám se, že by to pomohlo čtenáři k bližší představě toho, co se v konkrétně předkládaném programu děje, než např. definice toho, k čemu slouží evokace na obecné úrovni. Z popsané metodiky si umím představit průběh většiny aktivit, až na aktivitu „Výroky“ s přílohou č. 3 (str. 95). U aktivity „Stanoviska“ si nejsem jista pojmy „pasivní lhostejnost“ a „vyvrácení lhostejného postoje“, zda mají vztah k výstupu programu - jeho cílům? Neumím si na základě textu úplně představit, co je cílem reflexe v některých metodikách, například, jak lektor zajistí, aby žáci/studenti neodcházeli s vědomím, že „situace není neřešitelná“, ba naopak... (str. 91, 101)? K aktivitě „Aktivisti“ se domnívám, má být vybrána příloha č. 5, oproti uvedené č. 3 (str. 101). Umím si představit, že bych cíli jednotlivých aktivit a smyslu jejich reflexí více rozuměla, kdyby byly uvedeny specifikované cíle pro jednotlivé aktivity a nejen pro celý program.

Co se týče formální stránky práce, umím si představit, že by byla autorka důslednější v práci s citovanou literaturou. V seznamu literatury jsem nenašla zdroje pro odkazy: Horká (2000, str. 9 a str. 20-30) na str. 20, 21; Hausenblas a Košťálová (Příručka III...) na str. 38,; ČŠI (2016, str. 5) na str. 62 a 63. Snážela bych se v seznamu literatury orientovala, kdyby byl celý řazen dle abecedy (jména autora) společně s příručkami, metodickými listy a elektronickými zdroji. V práci se vyskytují dva způsoby

odkazování, například na straně 20: Horká (2000, str. 9) a následně (Horká, Výchova pro 21. století, 2000, str. 17). Ocenila bych, kdyby se autorka v celém textu držela jedné citační normy. (Citace s názvem např. na str. 24, 38, 40, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 52, 58.) V přílohách není číselně označena příloha č. 9. V textu práce se ojediněle vyskytují překlady.

Z práce je cítit silné profesní a osobní zaujetí autorky pro téma. Je zjevné, že s ním má značné praktické zkušenosti a orientuje se v teoretických zdrojích dané oblasti. Své praktické zkušenosti autorka reflektuje na základě odborných teoretických poznatků a navrhuje teoretické výstupy (členění témat, metodické listy), které se opírají jak o teoretické zkoumání předmětu, tak o hlubokou praktickou zkušenost se žáky a studenty ve školách.

Autorka naplnila ideu celé práce, „vytvořit strukturu programů od předškolního, po středoškolské vzdělání a poukázala na fakt, že vymezenou oblast globálního rozvojového vzdělávání lze vhodnou formou vyučovat na všech stupních formálního vzdělávání“ (str. 15). Zadání práce, jak si je autorka stanovila, považuji za náročné s ohledem na propojení teoretických poznatků a praktických zkušeností.

Domnívám se, že přínos práce na poli globálního rozvojového vzdělávání výrazně převyšuje drobné formální nedostatky, proto práci doporučuji k obhajobě.

Návrh otázek k obhajobě:

Co jsou z pohledu autorky důvody, že jsou Irsko a Velká Británie ve výuce globálních rozvojových témat v současnosti vnímány jako inovativní? (str. 17)

Autorka uvádí, že uvedené cíle globálního rozvojového vzdělávání se zdají být „obecné a z pozice jednotlivce jejich dosahování nereálné“. Jak by zněl některý z uvedených cílů (str. 28) přeformulovaný a specifikovaný (reálně a dosažitelně) pro konkrétní věkovou skupinu žáků našeho vzdělávacího systému, např. v rozsahu jednoho vzdělávacího programu?

Vnímá autorka nějakou vzájemnou návaznost či propojenost mezi cíli globálního rozvojového vzdělání v oblastech znalostí, dovedností, postojů a hodnot? (str. 29)

Autorka dělí výčet doporučených aktivizačních metod, dle „charakteru“ metody. Jak by tento rozdílný „charakter“ jednotlivých uvedených metody popsala? (str. 40)

U didaktických her autorka popisuje, že by měly být v závěru „vyhodnoceny neustranným pozorovatelem, v tomto případě pedagogem.“ Z jakého důvodu by mělo k tomuto hodnocení dojít? A proč to u jiných popisovaných aktivizačních metod neuvádí? (str. 41)

Během čtení práce mě překvapilo, jak pracuje autorka s vymezením témat a cílů vzdělávání (např. str. 28, 30 a 81, 82), co ji vede k vymezení obou termínů a jejich využívání při strukturování programu?

Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: výborně

Podpis oponenta:

Datum vypracování posudku: 5. 6. 2019